

Pöytäkirjat, viranhaltijapäätökset ja lausunnot

205/12/2015, 16/8/2016, 177/81/2015, 150/81/2015, 215/12/2015, 23/11/2016

MH § 30

Kainuun liitossa on valmistunut seuraavat:

Kokouspöytäkirjat:Viranhaltijapäätökset:

Henkilöstön vuosilomaa-, sairautta-, työaikavapaata-, virkavapaata-, palkkausta-, virkamatkaa- ja henkilöstökokouksia koskevat päätökset ajalla 12.1. - 15.2.2016:

Maakuntajohtaja Pentti Malinen §:t 3
Aluekehitysjohtaja Heimo Keränen §:t 1-12
Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen §:t 2-10
Hallintopäällikkö Harri Turkulainen §:t 1-2, 1, 1

Muut kuin em. päätökset:

(päätökset ovat nähtävillä kokouksessa)

Maakuntajohtaja Pentti Malinen:

Henkilöstöpäätös § 1: Eero Vilhun nimikemuutos
Päätös: nimike 1.2.16 alkaen aluekehitysasiantuntija

Henkilöstöpäätös § 2: Edustajien nimeäminen ENI CBC -ohjelmien seurantakomiteaan

Päätös: Kainuun liitto esittää varsinaiseksi jäseneksi Pentti Malista ja varajäseneksi Paula Karppista. Mikäli tasa-arvosäädösten vuosi esitystä ei voida toteuttaa, liitto esittää varsinaiseksi jäseneksi Paula Karppista ja varajäseneksi Pentti Malista.

Rahoituspäätös § 1: Kainuun alueen Kaikukortti -kokeilut

Päätös: Kainuun liitto osallistuu Yhdenvertaisen kulttuurin puolesta ry:n Kulttuuripassin jatkohankkeen Kainuun alueella toteuttavaan Kaikukortti-kokeiluun osarahoittajana 12 000 eurolla. Rahoituksesta 50 % maksetaan heti ja 50 % sitten, kun hankkeen tulokset ovat käytettävissä.

Muu päätös § 3: Kainuun liiton ja Kajaanin Matkailu Oy:n yhteistyöstä sopiminen

Päätös: Kainuun liitto sitoutuu aluemarkkinointia koskevaan yhteistyöhön v. 2016 yhtenä 6 000 (+alv 24 %) €:lla. Kainuun liitto markkinoi Kainuuta laajasti valitsemansa kahden menestystarinan

kautta.

Muu päätös § 4: Kainuun liiton tuki presidentti Kekkoesta kertovan sarjan tuotantoon

Päätös: Kainuun liitto osallistuu hankkeen rahoitukseen 10 000 euron summalla. Perusteluna myöntämiselle mm. hankkeen saama Suomi 100 -valtakunnallinen rahoitus, johon liiton rahoitus on täydentävää osarahoitusta, sekä Kainuun saama valtakunnallinen näkyvyys.

Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen:

Hankintapäätös § 1: Pohjois-Suomen liikenne- ja logistiikkastrategia, 1. vaihe

Päätös: Konsulttityö hankitaan Ramboll Oy:n tarjouksen mukaisesti. Kainuun liiton maksuosuus arvioidusta 40 000 euron kokonaiskustannusarviosta on 2156,00 € + alv 24%.

Hallintopäällikkö Harri Turkulainen:

Muu päätös § 1: Yhteistyökumppanuus pääsiäistapahtumassa Sotkamossa

Päätös: Kainuun liitto osallistuu hyväntekeväisyystapahtumaan 200 euron tuella.

Lisätietoja päätöksistä antaa hallintopäällikkö Harri Turkulainen, puh. 044 710 0866 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Lausunnot:

1) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ovat 14.1.2016 antaneet Ympäristöministeriölle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOIDENSUOJELUTYÖRYHMÄN LOPPURAPORTISTA

Ympäristöministeriö on pyytänyt mm. Kainuun liitolta lausuntoa soidensuojelutyöryhmän ehdotuksesta soidensuojelun täydentämiseksi (Ympäristöministeriön raportteja 26/2015).

Ympäristöministeriö asetti 4.9.2012 soidensuojelun täydennysohjelmaa valmistelevalle työryhmälle, joka otti nimekseen soidensuojelutyöryhmä. Työryhmän toimikausi oli 4.9.2012–30.9.2015. Työryhmän toimeksianto taustalla oli pääministeri Jyrki Kataisen hallitusohjelma sekä valtioneuvoston 30.8.2012 tekemä soiden ja turvemaiden kestävä ja vastuullista käyttöä ja suojelua koskeva periaatepäätös.

Työryhmän asettamisen alkuperäisenä tavoitteena oli valmistella luonnonsuojelulain mukainen luonnonsuojeluohjelma soidensuojelun täydentämiseksi vuoden 2014 loppuun mennessä. Jatkokaudella v. 2015 työryhmän tavoitteeksi tarkentui tehdä ehdotus valtakunnallisesti arvok-

kaimmista ja nykyistä suojelualueverkkoa parhaiten täydentävistä suoalueista sekä niiden suojelun vaihtoehtoisista toteutuskeinoista. Lakisäänteisen luonnonsuojeluohjelman valmistelusta luovuttiin.

Työryhmän tehtävänä oli määritellä luonnonarvoiltaan valtakunnallisesti merkittävät suot sekä tehdä ehdotus tällaisten kohteiden valinnasta ja rajaamisesta erilaisin suojelukeinoin toteutettavaksi. Tarkastelualueena oli koko maa lukuun ottamatta Tunturi-Lappia ja Metsä-Lappia sekä Peräpohjolan aapasuovyöhykkeen pohjoisosaa. Soidensuojelun täydennys ehdotuksen alueella soiden suojelutilanne on selvästi heikompi kuin pohjoisempana.

Pääministeri Sipilän hallitusohjelman mukaisesti luonnonsuojelun taso turvataan ja luonnonsuojelutoimien paikallista hyväksyttävyyttä lisätään avoimella yhteistyöllä ja osallistavalla päätöksenteolla. Metsien ja soiden suojelua yksityismailla jatketaan vapaaehtoisin keinoin. Metsähallituksen mailla lisätään mahdollisuuksien mukaan soidensuojelupäätöksiä sekä muita luonnonsuojelualuepäätöksiä.

Soidensuojelutyöryhmän valmistelun keskeisimpänä aineistona käytettiin vuosina 2013–2104 ELY- keskusten ja Metsähallituksen luontopalvelujen työnä toteutettua laajaa, noin 1 200 suoalueen maastokartoitusta. Lisäksi työryhmän käytössä oli maakuntaliittojen ja kuntien aikaisemmin toteuttamien selvitysten aineisto noin 400 suoalueesta. Työryhmä on valinnut näiden lähes 1 600 suon (noin 300 000 ha) kartoitusaineistosta luonnonarvoiltaan valtakunnallisesti arvokkaimmiksi ja nykyistä suojelualueverkostoa parhaiten täydentäviksi koh-teiksi kaikkiaan 747 suota, pinta-alaltaan yhteensä noin 117 000 ha. Kokonaisalasta 31 % on valtionmaita, pääosin sekaomistuksena yksityismaiden kanssa. Ainakin osittain yksityisomistuksessa olevia suoalueita on yhteensä 734 aluetta, joissa yksityismaan määrä on noin 80 000 ha.

Pohjois-Pohjanmaan, Kainuun ja Lapin alueilta työryhmä on arvioinut selvitysaineistosta valtakunnallisesti kaikkein arvokkaimmiksi yhteensä 83 suoaluetta, yhteispinta-alaltaan noin 59 000 hehtaaria, josta lähes puolet on valtion omistuksessa. Näistä Pohjois-Suomen arvokkaista soista on työryhmän ehdotukseen sisällytetty, valtion soita lukuun ottamatta, vain koostetietoa.

Yksityisomistuksessa olevien, valtakunnallisesti arvokkaiksi tunnistettujen pohjoisten soiden maanomistajille ilmoitetaan arviointituloksesta. Samalla ilmoitetaan, että kyseessä on vain suoalueiden kartoitusaineisto, jolla ei ole uusia maankäyttöä rajoittavia vaikutuksia soiden maanomistajille. Mahdolliset aiemmat kaavoituksesta yms. johtuvat rajoitukset sen sijaan ovat kohteilla edelleen voimassa. Ympäristöhallinto ei ryhdy tässä vaiheessa aktiivisiin toimenpiteisiin näiden Pohjois-Suomen yksityisten suoalueiden suojelemiseksi, ellei maanomistaja niin ehdota tai alueen kaavoitus tai muu hanke sitä edellytä. Työryhmä ehdottaa pohjoisten, valtakunnallisesti arvokkaiden yksityismaan soiden suojelua myöhemmässä vaiheessa, mikäli luonnonsuojelun toteutusmäärärahat mahdollistavat suojelun.

Soidensuojelutyöryhmän toimenpide-ehdotukset

Valtion omistuksessa olevien arvokkaiden soiden täydentävä suojelu:

1. Etelä-Suomen valtakunnallisesti arvokkaiden soiden suojelu toteutetaan työryhmän valitsemilla arvokkailla valtion suoalueilla keväällä 2015 toteutetun 6 000 hehtaarin lisäksi noin 1000 hehtaarin alalla viipymättä. Tässä otetaan huomioon, että maatalous- ja ympäristöministeri Kimmo Tiilikaisen linjauksen mukaan noin puolet valtion soiden yhteensä 30 000 ha (Pohjois-Suomi 29 000 ha ja Etelä-Suomi 1000 ha) lisäsuojelupinta-alasta suojellaan lakisääteisesti ja toinen puoli Metsähallituksen omalla pysyvällä päätöksellä.

2. Pohjois-Suomen valtakunnallisesti arvokkaiden soiden suojelu toteutetaan valtion mailla noin 29 000 hehtaarin alalla viipymättä edellä kohdassa 1 mainitun ministerin linjauksen mukaisesti

3. Valtioneuvosto tekee alkuvuonna 2016 päätöksen valtion soiden täydentävästä suojelusta siten, että arvokkaista soista suojellaan lakisääteisinä luonnonsuojelualueina keväällä päätettyjen 5 000 hehtaarin lisäksi vielä noin 15 000 hehtaaria.

4. Luonnonsuojelulain mukaisia suojelualueita perustetaan niistä valtionmaan valituista suokohteista, jotka liittyvät suoraan suojeluun varattuihin alueisiin joko niitä täydentäen tai yhdistäen erillisiä suojeluun varattuja alueita. Lisäksi lakisääteinä suojellaan yhtenäiset ja luonnonarvoiltaan arvokkaimmat valtionmaan suokohteet.

5. Metsähallituksen omalla pysyvällä päätöksellä suojellaan keväällä 2015 suojellun noin 1000 hehtaarin lisäksi yhteensä noin 15 000 ha. Näistä kohteista laajemmat tai yhtenäiset suot suojellaan maankäyttökohteina ja hajanaiset kohteet alue-ekologisina luontokohteina. Kohteet nimetään "Soidensuojelun täydennyskohteiksi" ja niiden rajaukset ovat julkisesti nähtävillä. Soidensuojelun täydennyskohteet säilyvät pysyvästi Metsähallituksen hallinnassa ja suojelukäytössä.

6. Lakisääteisen ja omalla päätöksellä tapahtuvan yhteensä noin 36 000 hehtaarin täydentävän suojelun taloudelliset vaikutukset otetaan huomioon Metsähallituksen tulos- ja tuloutustavoitetta asetettaessa.

7. Metsähallituksen omalla päätöksellä suojeltavien alueiden turvaamistavan toimivuutta tarkastellaan osana viiden vuoden kuluttua tehtävää arviointia niillä kohteilla, joilla suojeltuun valtionmaa-han rajautuvien yksityismaiden kiinteistöjen suojelu on merkittävässä määrin edennyt luonnonsuojelulain mukaiseen toteutukseen.

Muiden kuin valtion omistuksessa olevien arvokkaiden soiden täydentävä suojelu:

8. Etelä-Suomen valituilla arvokkailla yksityismaiden suoalueilla suojelu toteutetaan vapaaehtoisin keinoin ja aluksi etenkin METSO -kriteerit täytävien soiden suojeluneuvotteluilla. Suojelu toteutetaan sopimalla maanomistajien kanssa ekologisesti ja vesitaloudellisesti ehyiden suokonai-suuksien suojelusta tarkoitukseen osoitettujen valtion kehysmä-

rärahojen puitteissa.

9. Etelä-Suomen arvokkaiden soiden suojelua toteutettaessa panostetaan lähivuosina erityisesti luonnonarvoiltaan arvokkaimpiin soihin ja soihin, joilla on suunnitteilla välittömiä maankäytön muutoksia sekä soihin, joilla on erityistä merkitystä nykyisen suojelualueverkon puutteiden korjaamisessa joko alueellisesti tai suon luonnonarvojen suhteen.

10. Määräaikaisia suojelusopimuksia tehdään erityisesti maanomistukseltaan pirstoutuneille kohteille, joiden maanomistajilla ei ole valmiutta pysyvään suojeluun.

11. Käynnistetään muutamia pilottihankkeita, joissa kehitetään ja testataan erilaisia usean maanomistajan kohteille sopivia suojelun ja alueellisen yhteistyön toimintamalleja joillakin maanomistukseltaan pirstoutuneiden suokokonaisuuksien alueilla. Pilottihankkeet voisivat liittyä esimerkiksi suojeltavan suoalueen hankeusjakoon tai yhteismetsähankkeeseen.

12. Luonnonsuojelualueiden hankintaan ja korvauksiin osoitettujen valtion määrärahojen mahdollisesti palautuessa, pyritään suojelemaan vapaaehtoisin keinoin myös työryhmän valtakunnallisesti arvokkaiksi toteamat avosuovaltaiset Etelä-Suomen suokohteet.

13. Neuvottelut Pohjois-Suomen arvokkaiden yksityisten soiden suojelun toteuttamiseksi vapaaehtoisin keinoin käynnistetään suojelualueiden hankintaan osoitettujen valtion määrärahojen mahdollistaessa soiden laajemman lisäsuojelun.

14. Valtakunnallisesti arvokkaiksi arvioitujen suokohteiden suojelua ja säilyttämistä edistetään maankäytön suunnittelun keinoin, käytettävissä olevien määrärahojen puitteissa.

15. Valtioneuvosto turvaa soiden suojelussa, suojelualueiden perustamisessa ja ennallistamisessa tarvittavat määrärahat tulevina vuosina.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksen toteutumisen ja vaikutusten seuranta:

16. Soidensuojelutyöryhmän toimenpide-ehdotusten toteutuminen, erityisesti vapaaehtoisen soidensuojelun eteneminen ja eri suojelukeinojen vaikuttavuus sekä valtionmailla että yksityisillä mailla arvioidaan viiden vuoden kuluttua. Arvion perusteella harkitaan mahdollisia jatkotoimenpiteitä.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotus soidensuojelun täydentämiseksi

Kainuun liitto pitää hyvänä uudistuksena ja päätöksenä soidensuojelutyöryhmän jatkokaudella v. 2015 lakisääteisestä luonnonsuojeluohjelman valmistelusta luopumista. Paikallista hyväksyttävyyttä ei ole mahdollista saavuttaa ympäristöhallinnon perinteisellä luonnonsuojelusuunnittelulla, vaan nyt ja tulevaisuudessa tarvitaan avoimuutta, yhteistyötä ja osallistavaa päätöksentekoa.

Kainuun liitto katsoo, että soidensuojelutyöryhmän ehdottamien suokoh- teiden suojelun toteutus voi edetä vapaaehtoisuuteen perustuvien keino- jen avulla.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksen mukaan soidensuojelun täyden- nyskohteiden raja- us on tehty siten, että suoalueen vesitalous ja luonnon- arvot voivat toimia pitkällä aikavälillä toimivana kokonaisuutena. Suojelu ei vaikuta rajauksen ulkopuoliseen maankäyttöön ja rajaukset on tehty välttämättä sisällyttämättä niihin tarpeettoman laajoja suota ympäröiviä osia. Ympäristöhallinnolta joulukuussa 2015 saatu kartta-aineisto kuitenkin osoittaa, että soidensuojeluun ehdotettujen suoalueiden sisäpuolelle on jäämässä osin huomattavakin määrä kivennäismaasaarekkeitä, joille ei ole kangasmaayhteyttä soidensuojeluun ehdotetun alueen ulkopuolel- ta. Näillä kivennäismaasaarekkeilla metsätalouskäyttö voi estyä, mikäli puunkuljetus ei ole mahdollista suoalueen kautta sen vuoksi, koska se uhkasi suoalueen suojelun tarkoitusta. Suojelulla ei tule vaikeuttaa tarpeettomasti rajauksen ulkopuolista maankäyttöä, eikä suojelulla tule aiheuttaa kohtuutonta haittaa suojelurajauksen ulkopuolella sijaitsevien alueiden maanomistajille.

Soidensuojelutyöryhmän ehdotuksessa on käsitelty kaavoituksen keinoja suoluonnon suojelussa. Maankäyttö- ja rakennuslain velvoittamina (MRL 28 §) luonnonsuojelulain ja valtakunnallisten suojeluohjelmien mukaiset suoalueet sisällytettäisiin sellaisenaan kaavoihin. Tämä koskisi myös täydennysehdotuksen niitä kohteita, jotka tulevat sisällyttämään varsinaiseen valtionmaiden suojelupäätökseen. Muilta osin tuotettu aineisto olisi kaavoituksessa käytettävää selvitysaineistoa, eikä näin ollen olisi MRL 28 §:n mukaisesti ohjeena maakuntakaava laadittaessa. Maakuntakaavo- jen vahvistusmenettelyn yhteydessä on kaavassa osoitettujen SL-alueiden toteutumissitoumus varmentunut kaavan vahvistuspäätök- sen yhteydessä. Koska maakuntakaavojen vahvistusmenettelystä ollaan luopumassa vuoden 2016 alkupuolella, edellyttää edellä mainittu maa- kuntakaavaprosessin yhteyteen uutta menettelytapaa tai riittävää vuoro- puhelua asianomaisen ministeriön kanssa kaavassa mahdollisesti osoi- tettavien luonnonsuojelualueiden (SL) toteutumisen varmistamiseksi.

Maakuntakaavoitus

Pääosa soidensuojelun täydennysehdotuksen alueista sijaitsee voimas- sa olevan Kainuun maakuntakaava 2020:n maa- ja metsätalousvaltaisilla (M) alueilla. Useat alueet sijoittuvat myös maakuntakaavassa osoitettu- jen SL- tai S-alueiden yhteyteen. Teerisuon alueen (Ristijärvi) laajennus sijoittuu osaksi voimassa olevien maakuntakaavojen (Kainuun maakun- takaava 2020 ja Kainuun 1. vaihemaakuntakaava) ampuma- ja harjoitus- alueelle (EAH) ja siten vaikeuttaa maakuntakaavojen sekä yksityiskoh- taisemmin ampuma- ja harjoitusalueen toteuttamista. Kainuun liitto esit- tää, että Teerisuon laajennuksesta luovutaan Kontiomäki-Vartius radan eteläpuoliselta alueelta.

Kainuun liitto on laatinut vuosien 2013–2015 aikana Kainuun tuulivoima- maakuntakaavan Kainuun maakunnan alueelle. Vaalan kunta ei ole mu- kana Kainuun maakuntakaava-alueessa, koska 1.1.2016 alkaen Vaalan

kunta kuuluu Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan. Kainuun maakuntavaltuusto hyväksyi tuulivoimamaakuntakaavan 30.11.2015. Kainuun tuulivoimamaakuntakaava on saatettu vahvistettavaksi ympäristöministeriöön joulukuussa 2015. Osa soidensuojelun täydennysehdotuksen alueista sijoittuu tuulivoimamaakuntakaavan tuulivoimaloiden alueille (tv-4, tv-5, tv-7, tv-10, tv-12 ja tv-13) ja saattaa vaikeuttaa maakuntakaavan toteuttamista.

Voimassa olevan Kainuun maakuntakaava 2020:n tarkistustyö on käynnissä. Maakuntakaavan valmistelun yhteydessä on mahdollista ottaa huomioon soidensuojelutyöryhmän loppuraportissa esitettyjä suosituksia."

2) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 20.1.2016 antaneet Sotkamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMOJÄRVEN ETELÄRANNAN ASEMAKAAVAN MUUTOKSESTA JA LAAJENNUKSESTA

Sotkamon kunnan tekniset palvelut on pyytänyt Kainuun liitolta lausuntoa Sotkamonjärven etelärannan asemakaavan muutoksen ja laajennuksen kaavaehdotuksesta. Asemakaava-alue sijaitsee Sotkamon kirkonkylän taajaman itäosassa Kainuuntien ja Sotkamojärven välillä. Alueen laajuus on noin 14 ha.

Kaavoituksen keskeisin tarkoitus on ajantasaistaa vanhentunut asemakaava. Voimassa oleva asemakaava on keskeisiltä osin toteutumaton. Asemakaava-alueen pääkäyttötarkoitus säilyy ennallaan ja kaavoituksen lähtökohtana on pientalorakentamisen suunnittelu alueelle. Asemakaavaehdotus sisältää 33 omakotitalotonttia, joista 23 ovat uusia. Asuinpien-talotontteja on kuusi. Lisäksi ehdotuksen merkinnöissä on otettu huomioon mm. virkistyskäyttö ja pohjavesialueet.

Asemakaavaehdotus

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa asemakaavaehdotuksesta."

3) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 20.1.2016 antaneet Sotkamon kunnalle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO SOTKAMON LASTAAJANTIEN YMPÄRISTÖN ASEMAKAAVAEHDOTUKSESTA

Sotkamon kunta on pyytänyt Kainuun liiton lausuntoa asemakaavaehdotuksesta koskien Lastaajantien ympäristön muutosta ja laajennusta. Kaavoitettava alue sijaitsee Sotkamon kunnassa Hakalan asemakaava-alueella. Kaavahankkeen keskeisimpänä tarkoituksena on selvittää Lastaajantien muutostarpeet siten, että kadulle voidaan ohjata lisääntyvää raskasta liikennettä.

Liikennevirastolla on tarve kehittää Vuokatin juna-aseman raakapuuterminaalia. Nykyinen liikennematkaisu aiheuttaa läheiselle asutukselle häiriötä, mistä johtuen kaavahankkeessa on tarpeen selvittää liikennematkaisuun muutostarpeet raakapuuterminaalin tulevaisuuden näkymät huomioon ottaen. Lisäksi asemakaavassa on päivitystarpeita koskien mm. Angry Birds -puiston poikkeuslupaa, korttelialueiden rajoja, johtokäytäviä, katujen nimeämisiä sekä korttelien ja tonttien numerointia.

Asemakaava-alueella on voimassa Vuokatin yleiskaava, joka ohjaa asemakaavan muutosta ja laajennusta. Asemakaavaehdotuksen kaavaselostuksen mukaan hanke on voimassa olevan yleiskaavan mukainen. Yleiskaavassa osoitetut aluevaraukset ovat tarkentuneet asemakaavassa vastaamaan toteutunutta maankäyttöä.

Asemakaavaehdotus

Raakapuuterminaalin ja sen liikenneyhteyksien kehittäminen vastaa Kainuu-ohjelmassa ja Kainuun biotalousstrategiassa asetettuja tavoitteita. Kainuu-ohjelma sisältää Kainuun maakuntasuunnitelman 2035 ja Kainuun maakuntaohjelman 2014–2017. Asetettujen tavoitteiden mukaan Kainuun metsien käyttöä voidaan lisätä. Maakunnassa pyritään puun jalostusasteen nostamiseen Kainuussa mutta samalla raakapuun kuljetusta ja logistiikkaa maakunnan ulkopuolelle on tarpeen kehittää.

Asemakaavaehdotuksessa on pääasiassa otettu huomioon Kainuun maakuntakaavan merkinnät ja määräykset. Kainuun liitto toteaa tarkennuksena, että asemakaava-alueita koskevat voimassa olevassa Kainuun maakuntakaavassa osoitettu Kajaani-Kuhmo-Vartius -käytävä (ok1) ja sen suunnittelumääräys sekä koko Kainuun maakuntakaava-alueen käsittävät yleismääräykset.

Kainuun liitolla ei ole muuta huomautettavaa asemakaavaehdotuksesta."

4) Suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ja aluesuunnitteluasiantuntija Sanna Schroderus ovat 2.2.2016 antaneet Pohjois-Pohjanmaan liitolle seuraavan sisältöisen lausunnon:

"LAUSUNTO POHJOIS-POHJANMAAN 3. VAIHEMAAKUNTAKAAVAN OSALLISTUMIS- JA ARVIOINTISUUNNITELMASTA

Pohjois-Pohjanmaan liitto on pyytänyt mm. Kainuun liiton lausuntoa Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta.

Pohjois-Pohjanmaan voimassa olevia maakuntakaavoja täydennetään ja päivitetään kolmessa vaiheessa, joista jokainen muodostaa oman asiakokonaisuuden. Maakuntakaavan 3. vaihemaakuntakaava koskee pohjavesi- ja kiviainesalueita, mineraalipotentiali- ja kaivosalueita, Oulun seudun liikenne- ja maankäyttöratkaisuja, seudullisten tuulivoima-alueiden päivityksiä sekä Vaalan ja Himangan alueiden maakuntakaavamerkintöjen tarkistuksia.

Osallistumis- ja arviointisuunnitelma

Kainuun liitto toteaa lausuntonaan, että Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavan osallistumis- ja arviointisuunnitelma on selkeä ja ymmärrettävä kokonaisuus. Osallistumis- ja arviointisuunnitelmassa on hyvin tuotu esille mm. keskeiset osallistumisen ja vaikutusten arvioinnin toteuttamistavat.

Kainuun voimassa oleva kokonaismaakuntakaava 2020 on vahvistettu valtioneuvostossa 29.4.2009. Kainuun maakuntakaavan 2020 tarkistaminen käynnistyi maakuntavaltuuston päätöksellä 1.6.2016. Kokonaismaakuntakaavan tarkistuksen yhteydessä käsitellään mm. pohjavesi- ja kiviainesalueita sekä mineraalipotentiali- ja kaivosalueita kuten Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa. Mahdolliset yhteensovittamisen kysymykset maakuntien rajalla voidaan käsitellä Kainuussa maakuntakaavan tarkistamisen yhteydessä.

Valtioneuvosto päätti 5.2.2015, että Vaalan kunta siirretään Kainuun maakunnasta Pohjois-Pohjanmaan maakuntaan 1.1.2016 alkaen. Pohjois-Pohjanmaan 3. vaihemaakuntakaavassa käsitellään Vaalan kunnan alueen maakuntakaavamerkintöjen tarkistuksia. Maakuntarajan muuttaminen huomioidaan Kainuun maakuntakaavojen jatkovalmistelussa. Asiaan liittyen voidaan järjestää tarvittaessa neuvotteluja Kainuun liiton ja Pohjois-Pohjanmaan liiton kesken.

Kainuun kaupan vaihemaakuntakaava on parhaillaan vahvistettavana ympäristöministeriössä. Kaava koskee myös Pohjois-Pohjanmaan liitettyä Vaalan kunnan aluetta.

Kainuun liitolla ei ole huomautettavaa osallistumis- ja arviointisuunnitelmasta."

5) Maakuntajohtaja Pentti Malinen ja suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen ovat 8.2.2016 antaneet Eduskunnan maa- ja metsätalousvaliokunnalle seuraavan sisältöisen pyydetyn asiantuntijalausunnon:

Asia: HE 132/2015 vp Hallituksen esitys eduskunnalle Metsähallituksen uudelleenorganisointia koskeväksi lainsäädännöksi
<http://www.eduskunta.fi/valtiopaivaasiakirjat/HE+132/2015>

Kainuun liitto kiittää eduskuntaa tästä valiokuntakuulemismahdollisuudesta sekä Maa- ja metsätalousministeriötä po. lain valmisteluun liittyvistä kuulemistilaisuuksista ja niiden johdosta järjestetystä lausuntokierroksesta. Kainuun liitto on antanut lausuntonsa ministeriölle 24.11.2015. Tuolloin esitimme lakiluonnokseen kritiikkiä erityisesti aluenäkökulman heikosta huomioon ottamisesta ja MH:n aluekehitysvastuun hämärtymisestä sekä tähän liittyen Metsähallituksen organisaation ja johtamisjärjestelmän hajaantumisesta. Esitimme, että lakiehdotus tulisi palauttaa uudelleen valmisteltavaksi liikelaitosmallin pohjalta.

Esitysten taustasta ja lähtökohdista

Sipilän hallitusohjelman mukaan lakiuudistuksen tavoitteena on ”uudistaa Metsähallituksen lainsäädäntö vastaamaan EU:n vaatimuksia ja selkeyttää sen johtamisjärjestelmää”. Kokonaisuutena tarkastellen lakiesityksissä on pyritty varmistamaan nykyisenlaisen valtion maa- ja vesiomaisuuden hoidon jatkuminen ja tekemään lainsäädäntöön vain välttämättömiä muutoksia (kilpailuneutraliteetti).

Kainuun liitto haluaa nostaa lain valiokuntavalmistelussa ja eduskunnan päätöksenteossa huomioon otettavaksi alla olevat näkökulmat:

1. Lain valmistelun lähtökohta on suppea – tarvitaanko uudelleenorganisoitua

Kainuun liitto on korostanut Metsähallitusta koskevan lain uudistuksen lähtökohtia liian suppeina, sillä prosessi on käynnistetty lähinnä vain vastauksena EU:n kilpailulainsäädännön vaatimuksiin. Nykymuotoisella Metsähallituksella olevan konkurssisuoja on katsottu olevan kilpailutilanteeseen vaikuttavana kiellettyinä valtion tukena. Viitaten hallinto-oikeuden professori Olli Mäenpään antamaan lausuntoon sekä EU:n kilpailuasiosita vastaavan komissaari Margrethe Vestagerin (17.12.2015) antamaan vastaukseen: ”Unionin oikeudessa kyseisiltä tahoilta ei vaadita erityistä yhtiömuotoa tai organisaattiorakennetta” Metsähallituksen uudelleenorganisoinnin juridiset lähtökohdat ovat vaikuttaneet liioitelluilta.

Lakiesityksen perusteluissakin todetaan, että mm. Saksassa, Englannissa, Ranskassa ja Virossa valtion metsien hallinnoinnista vastaa taho, joka ei voi mennä konkurssiin. Kansallista harkintaa on hyvä käyttää tässä kysymyksessä erityisesti, sillä Suomi on eurooppalaisittain poikkeuksellisen metsä- ja metsätalousvaltainen maa, jossa valtion rooli metsätaloudessa on erityisen suuri.

Kainuun liiton mielestä on edelleen perusteltua harkita Metsähallituksen organisaation kehittämistä liikelaitosmallin pohjalta. Eriyttämisratkaisun katsomme luovan erityisesti johtamisjärjestelmään ongelmia, jotka vaarantavat hallituksen pyrkimyksen säilyttää metsähallitus ja valtion maa- ja vesialueiden hallinta yhtenä kokonaisuutena.

2. Alueellisten vaikutusten arviointi puuttuu

Metsähallituksen omistamat alueet painottuvat selkeästi Pohjois- ja Itä-Suomeen, jossa metsäsektorilla on huomattava aluetaloudellinen merkitys ja biotalouden kehityspotentiaali. Metsähallitus on Kainuun aluetalouden kannalta erittäin tärkeä toimija: sen omistuksessa on 38 % maakunnan metsäpinta-alasta. Metsähallitus omistaa siten merkittävän osan Kainuun puuvaroista ja on keskeinen puunjalostusyritysten raaka-ainehuollon sekä virkistyskäytön ja luontomatkailun edellytysten turvaaja. Luonto-matkailun osalta Oulujärven retkeilyalueen (Manamansalo ym.) ja Hiidenportin kansallispuiston lisäksi uutta potentiaalia syntyy, kun suositun Hossan retkeilyalueen pohjalta perustetaan Suomi100 –juhluvuoden kansallispuisto.

Kainuun kaksi suurin vientiyritystä ovat yksityisiä sahoja, jotka hyödyntävät tehokkaasti alueen tukkipuuvaroja. Sen sijaan muilta osin Kainuun

metsät ovat vajaakäytössä: hakkuu- ja hoitorästit ovat kasvaneet ja samoin kuin metsien vuotuinen kasvuvauhti lisääntyy. Kainuun liitto teetti vuonna 2015 biotuotetehtaan perustamisedellytyksiä koskevia selvityksiä, joiden tuloksena Kainuussa on perustettu uusi kehitysyhtiö ajamaan uudenaikaisen integroidun jalostusyksikön perustamista alueelle. Sen tarkoituksenmukainen mitoitus lähtee alueen puuvarojen optimaalisesta hyödyntämisestä logistisesti järkevältä alueelta. Paikallisen biotalouden kehittyminen eli Kainuussa olemassa olevat sahat, kasvava jatkojalostus kuten ristiliimatut palkit (Cross-Lam) ja elementit puurakentamiseen, bioetanolin tuotanto (St1), bioenergia ja muut sivuvirtojen tuotteet sekä laajamittaisimpana mahdollisuutena integroitu biotuotetehdas nostavat Metsähallituksen tuottaman puuraaka-aineen jalostusarvoa tulevaisuudessa huomattavasti nykyisestään. Metsäbiotalous on Kainuun aluetalouden ja koko Suomen vientivetoisen kasvun yksi kulmakivi.

Metsähallituksen toiminnan organisointia koskevassa valmistelussa ei kuitenkaan ole tarkasteltu Metsähallituksen toiminnan alueellista vaikutavuutta. Valitettavasti lausunnolla oleva lakiesitys ei ole tässä mielessä ainutlaatuinen. On pantavissa merkille laajemminkin, että suomalainen hallinto ja valtakunnallinen päätöksentekijä ei tunne Suomen alueellista todellisuutta. Joensuun yliopiston maantieteen professori ja aluepolitiikan asiantuntija Perttu Vartiainen kirjoitti Helsingin Sanomien Vieraskynä-palstalla 4.9.2015: ”Toistuva virhe on ollut kyvyttömyys ymmärtää maan eri osien aluerakenteen erityispiirteitä.” Metsähallituksen tapauksessa erityispiirteiden huomioiminen voisi tapahtua Metsähallituksen maiden sijaintialueita kuulemisen lisäksi tarkastelemalla Metsähallituksen eri toimintojen (puuntuotannosta suojeluun ja luontomatkailuun) kytkeytymistä aluetalouksiin ja paikallisiin biotalouden kehittämismahdollisuuksiin.

Mikäli lakiesitykset hyväksytään, tulee niissä varmistaa paikallisesti tärkeät metsästyksen ja kalastuksen edellytykset sekä huolehtia, että kuntien verotulot eivät vaarannu. Eduskunnan tulisi velvoittaa hallitusta laatimaan arvio Metsähallituksen toiminnan aluetalousvaikutuksista erityisesti alueilla, joilla Metsähallituksen merkitys on erityisen suuri.

3. Metsähallituksen organisaatio- ja toimintamalli kaipaa selkeytystä

Suurimpana riskinä esitettyssä lainsäädännössä on nykyisen hyvän toimintatavan katkeaminen yhtiöittämisen ja Metsähallituskonsernin pilkkomisen myötä. Nykymuotoisena Metsähallitus on onnistunut yhteen sovittamaan metsien eri käyttömuotoja ja toimimaan samalla tuloksekkaasti. Kainuun liitto on pitänyt lakiuudistuksen perusongelmana metsätalouden yhtiöittämistä ja siitä johtuvaa toimintojen liian tiukkaa eriyttämistä. Nämä näkökohdat ovat vahvasti nostettu esiin sekä vuoden 2014 lakiesityksen että loppuvuodesta 2015 järjestetyn lausuntokierrosten aikana.

Aluetoimijat näkevät Metsähallituksen yhtenä toimijana, jolla on kokonaisvaltainen tehtävä valtion maa- ja vesiomaisuuden hoitajana ja hyödyntäjänä. Monikäyttömetsätalous, virkistys- ja suojelukäyttö toteutuvat yhteiskunnan ja alueiden kannalta järkevimmin, kun niitä ei hallinnollisesti pilkota vaan pyritään mahdollisimman pitkälle integroituun ja yhteen sovitettuun alueiden käyttöön.

Maakunnan liitot ovat kiinnittäneet huomiota lakiesitykseen toimintojen eriyttämisestä johtuvaan Metsähallituksen ohjaus- ja johtamisjärjestelmän epäselvyyteen (kaksinapaisuuteen). Ongelmana on erityisesti Julkisten hallintotehtävien yksikölle annetut maanhaltijatehtävät ja ympäristöministeriölle annettu laaja-alainen julkisen hallintoyksikön ohjaustehtävä. Jos lakiehdotusta viedään eteenpäin, julkisten hallintotehtävien yksikön tehtäväksi tulee laissa määrätä vain ne tehtävät, joissa tosiasiallisesti käytetään julkista valtaa. Ympäristöministeriön ohjausvastuu tulee rajata koskemaan nykyisen lain mukaisesti luonnonsuojelua koskevia asioita. JHT-yksikölle ei pidä säätää maanhaltijatehtävää eikä kiinteistöpuhevaltaa. Metsähallitusliikelaitoksen hallitukselle ja toimitusjohtajalle annetaan tehtäväksi varmistaa valtion omaisuuden kokonaishallinta, mikä pitää sisällään maankäytön yhteensovittamisen.

Maakuntien liitot – ja tulevat itsehallintoalueet - toimivat aluekehitysviranomaisena. Metsähallitus on eri maankäyttömuotojen yhteensovittamiseksi kehittänyt ja toteuttanut menestyksellisesti osallistavaa suunnittelua ja on itse organisaationa ollut aktiivinen osallinen ja yhteistyökumppani maakuntaliiton suunnitteluprosesseissa. Metsähallitus on laatinut virkistysalueiden hoito- ja käyttösuunnitelmia. Luonnonvarasuunnitelmat on laadittu maakunnittain ja ne ovat alueiden kehitystä tukevia alueidenkäyttösuunnitelmia kuten oikeusvaikutteiset maakuntakaavat.

On tärkeää, että valtio maanomistajana ja Metsähallitus valtion maiden ja vesien haltijana muodostavat selkeän näkemyksen maankäyttötarpeistaan ja tavoitteistaan. Lisäksi on tärkeää tunnistaa, että Metsähallituksen kaikilla toiminnoilla on välitön yhteys alueilla muiden maanomistajien (yksityisten ja yhtiöiden) harjoittamaan metsätalouteen, virkistyskäyttöön ja (luonto)matkailuun. Lainsäädännön on ehdottomasti varmistettava, että metsätalousyhtiötä ei voida missään olosuhteissa yksityistää.

Kainuun liitto toivoo, että lakiesitystä muokattaisiin siten, että julkisten hallintotehtävien ja maanomistajuuden roolien lisäksi *Metsähallituksessa varmistetaan riittävä paikallinen päätösvalta*. Paikallisella tasolla tapahtuva metsien monikäytön yhteen sovittaminen on paitsi Metsähallituksen myös muiden maanomistajien osalta tärkeä tehtävä.

Valiokunnan ja eduskunnan on perusteltua edellyttää, että tulevassa maakuntahallintoa koskevassa lainsäädännössä palataan tähän asiaan yhdistämällä säädöksiin Metsähallituksen luonnonvarasuunnitelma ja Metsäkeskusten alueelliset metsäohjelmat yhteiseksi prosessiksi ja asiakirjaksi, joka hyväksytään maakuntahallituksessa.

4. Metsähallituksen aluekehitysvastuuta ja koko metsäbiotaloutta on korostettava

Kainuun liitto pitää välttämättömänä, että metsätalouden henkilöstön mahdollisuudet paikalliseen päätöksentekoon säilyvät. Jatkuva puun saanti alueilta, joilla on muitakin käyttäjiä, voidaan turvata vain sovittamalla yhteen eri käyttäjien tarpeita ja tavoitteita. Joustava yhteensovittamismahdollisuus voidaan säilyttää antamalla laissa Metsätalous Oy:n henkilöille valtuudet muihin maankäyttöratkaisuihin kuin maan myyntiin

ja luovutuslain mukaisiin vuokrasopimuksiin.

Lakimuutoksen yhteydessä tulee varmistaa suunnitteluyhteistyön jatkuvuus ja turvata uudistuksessa vaarantuvat alueiden vaikutusmahdollisuudet asettamalla Metsähallitukselle aluekehitysvelvoite. Tämä tarkoittaisi maakuntaohjelmien edistämismisvelvoitetta ja alueellista työllistämismisvelvoitetta. Metsähallitukselle luontevasti sopivia aluekehitystehtäviä olisivat mm. luonnonvaroihin perustuvien elinkeinojen kehittämisen tukeminen.

Lopuksi

Kainuun liitto toivoo, että Metsähallituksen organisointia koskeva lakiehdotus valmistellaan ottaen huomioon edellä esille nostamamme alueelliset erityistarpeet ja näkemyksen liikelaitosmallin paremmuudesta Metsähallituksen toimintatavoitteiden saavuttamisessa.

Lisäksi on tarpeen jatkaa ja laajentaa poliittisen tason keskustelua Metsähallituksen omistajaohjauksesta ja valtion metsätalouden alueellisesta roolista sekä metsäbiotalouden edistämisestä valtion ja maakuntien kesken. On sekä kansantalouden että aluetalouksien kannalta tarkoituksenmukaista, että *Metsähallituksen taloudellista roolia ei tarkastella yksinomaan sen valtion talouteen tulouttaman rahavirran perusteella, vaan erityisesti metsäbiotalouden koko jalostusarvon ja vientitulojen kehittämisen näkökulmasta.*

Lisätietoja lausunnoista nro 1-4 antaa suunnittelujohtaja Hannu Heikkinen, puh. 044 710 0864 ja lausunnosta nro 5 maakuntajohtaja Pentti Malinen puh. 044 797 0197 tai sähköpostitse osoitteella etunimi.sukunimi@kainuu.fi.

Maakuntajohtajan ehdotus:

Maakuntahallitus päättää, ettei viranhaltijapäätöksiä ja pöytäkirjoihin merkittyjä päätöksiä oteta maakuntahallituksen käsiteltäväksi ja merkitsee annetut lausunnot tiedoksi.

Maakuntahallitus:

Hyväksyi.
